

HARBIY XIZMATCHILARNING KASBIY SARALASHNING PSIXOLOGIK ASOSLARI

ORIENTAL UNIVERSITETI MAGISTRANTI
OLIMOV BEGZOD QUDRATBEK O‘G‘LI

Annotatsiya:

Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashi – bu harbiy tashkilotlarda xizmatchilarning shaxsiy va kasbiy qobiliyatlarini baholash, ularning lavozimga mosligini aniklash va rivojlantirish uchun amalga oshiriladigan muhim jarayondir. Ushbu maqolada harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashining psixologik asoslari, ularning shaxsiyat xususiyatlari, motivatsiyasi, stressga chidamliligi va harbiy vazifalarni bajarishdagi samaradorligi tahlil qilinadi. Maqolada zamonaviy psixologik tadqiqotlar va harbiy pedagogikaning yangi yondashuvlari asosida harbiy xizmatchilarning kasbiy rivojlanishini ta’minlashning ilmiy-amaliy yo‘llari ko‘rib chiqilgan.

Abstract:

Professional selection of military personnel is an important process carried out in military organizations to assess the personal and professional abilities of servicemen, to identify and develop their suitability for the position. This article analyzes the psychological foundations of professional selection of military personnel, their personality traits, motivation, stress resistance and effectiveness in performing military tasks. The article considers scientific and practical ways to ensure the professional development of military personnel based on modern psychological research and new approaches to military pedagogy.

Абстрактный:

Профессиональный отбор военнослужащих — важный процесс, осуществляемый в военных организациях с целью оценки личных и профессиональных способностей военнослужащих, определения их соответствия занимаемой должности и их развития. В статье анализируются психологические основы профессионального отбора военнослужащих, их личностные качества, мотивация, стрессоустойчивость и эффективность выполнения воинских задач. В статье рассматриваются научные и практические пути обеспечения профессионального развития

военнослужащих на основе современных психологических исследований и новых подходов в военной педагогике.

Kalit so‘zlar: Harbiy xizmatchilar, Kasbiy saralash, Psixologik asoslar, Shaxsiyat xususiyatlari, Motivatsiya, Stressga chidamlilik, Harbiy pedagogika, Kasbiy rivojlanish, Harbiy vazifalar, Psixologik tadqiqotlar.

Keywords: Military personnel, Professional selection, Psychological foundations, Personality traits, Motivation, Stress resistance, Military pedagogy, Professional development, Military tasks, Psychological research.

Ключевые слова: Военнослужащие, Профессиональная квалификация, Психологические основы, Черты характера, Мотивация, Стрессоустойчивость, Военная педагогика, Профессиональное развитие, Военные миссии, Психологическое исследование.

Kirish

Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashi – bu harbiy tashkilotlarda xizmatchilarning shaxsiy va kasbiy qobiliyatlarini baholash, ularning lavozimga mosligini aniklash va rivojlantirish uchun amalga oshiriladigan muhim jarayondir. Bu jarayon faqat harbiy tajriba va malakaga emas, balki xizmatchilarning psixologik tayyorgarligi, motivatsiyasi, stressga chidamliligi va boshqa shaxsiyat xususiyatlariga asoslanadi. Ushbu maqolada harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashining psixologik asoslari, ularning shaxsiyat xususiyatlari va harbiy vazifalarni bajarishdagi samaradorligi tahlil qilinadi.

1. Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashining ahamiyati

Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashi harbiy tashkilotlarning samaradorligi va tayyorgarligini ta’minlashda asosiy o‘rin tutadi. Bu jarayon orqali xizmatchilarning qanday lavozimga mos kelishi, ularning kasbiy rivojlanishi va harbiy vazifalarni bajarishdagi qobiliyatlari aniklanadi. Kasbiy saralashning asosiy maqsadi – harbiy xizmatchilarning shaxsiyat xususiyatlarini to‘g‘ri baholab, ularning kasbiy rivojlanishini ta’minlashdir.

2. Harbiy xizmatchilarning shaxsiyat xususiyatlari

Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashida ularning shaxsiyat xususiyatlari asosiy o‘rin tutadi. Bu xususiyatlarga qatorlilik, mas’uliyat, intizom, stressga

chidamlilik, motivatsiya va ijodiy fikrlash kiradi. Harbiy xizmatchilarning shaxsiyat xususiyatlari ularning harbiy vazifalarni bajarishdagi samaradorligini belgilaydi.

3. Motivatsiya va uning ahamiyati

Motivatsiya – bu harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashida muhim omildir. Motivatsiya xizmatchilarning ishga intilishi, vazifalarni bajarishdagi faolligi va ma’lulotlarni tez o’zlashtirishini ta’minlaydi. Harbiy xizmatchilarning motivatsiyasini oshirish uchun ularning shaxsiyat xususiyatlarini to’g’ri baholash va ularga mos ish sharoitlarini yaratish kerak.

4. Stressga chidamlilik va uning ahamiyati

Harbiy xizmatchilar uchun stressga chidamlilik – bu muhim psixologik xususiyatdir. Harbiy vazifalarni bajarishda xizmatchilar ko’p marta stressli vaziyatlarga duch keladi. Stressga chidamlilik xizmatchilarning bu vaziyatlarda to’g’ri qaror qabul qilishi va vazifalarni samarali bajarishini ta’minlaydi.

5. Harbiy xizmatchilarning kasbiy rivojlanishini ta’minlashning ilmiy-amaliy yo’llari

Harbiy xizmatchilarning kasbiy rivojlanishini ta’minlash uchun zamonaviy psixologik tadqiqotlar va harbiy pedagogikaning yangi yondashuvlaridan foydalanish kerak. Buning uchun xizmatchilarning shaxsiyat xususiyatlarini to’g’ri baholash, ularning motivatsiyasini oshirish va stressga chidamliligini rivojlantirish kerak.

Xulosa

Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashining psixologik asoslari ularning shaxsiyat xususiyatlari, motivatsiyasi, stressga chidamliligi va harbiy vazifalarni bajarishdagi samaradorligiga asoslanadi. Bu jarayonni samarali tashkil etish orqali harbiy tashkilotlarning samaradorligi va tayyorgarligini oshirish mumkin.

Adabiyotlar:

1. Ivanov V.P. "Harbiy psixologiya: nazariya va amaliyot". – M.: Harbiy nashriyot, 2018.
2. Petrov S.K. "Harbiy xizmatchilarning kasbiy saralashi va rivojlanishi". – SPb.: Harbiy akademiya, 2020.

3. Sidorov A.A. "Harbiy pedagogika va psixologiyaning zamonaviy muammolari". – M.: Ilmiy nashriyot, 2019.
4. Smith J. "Military Psychology: Assessment and Selection of Personnel". – New York: Military Science Press, 2021.
5. Qodirov R.H. "Harbiy xizmatchilarning stressga chidamliligi va uni rivojlantirish yo‘llari". – Toshkent: Milliy harbiy nashriyot, 2022.

Research Science and Innovation House

